

Határ Győző

MAGÁNAK HALT MEG

ki másokért élt magának hal meg
eldöglését nem lakolja más
törvényen nem vessz erőhatalmat
hű kikísérőd: hiénakacagás

lejegelve plasztiktekenődön
léssz sokadmagaddal: *Egy* a Földön

hullámhoz egyház ne közelítsen
krizmájával el ne gyalázza pap
hústuskójában már senki sincsen
s hullámmal ne játszadozzanak

nem kell sírnadrág – sírkabát
ne öltöztessétek a sírbabát

hanem a Hallgatás Tornyára fel
vele: vasrácsára holott a kitett
hullával a döglesőt etetitek:
legyek laktató szárny-eledel

heréig vetkőzni csontra rágya
lógjon szanaszét lábam két ága

visszavételem az Űrközönybe
gyalogsátánok fizetett kara
ne sirassa – nem kell a könnye:
krokodilkönny ontó Niagara

jól érzem magam keselyűbelekben:
szárnyizomban ojtó életmelegben

„magának halt meg” (urnán sírirat):
– sorból kihulló betűtlen hiányom
senkire nem ásít szemrehányón –
„magának mint kit senki sem sírat”

legyen meg: túl ordas metaforákon
jöjjön hát amaz istenverte *vákuum*

törvényen nem vessz erőhatalmat
hú kikísérőd: hiénakacagás
ki másokért élt magának hal meg
eldöglését nem lakolja más

PÓK AZ ÖKÖRNYÁLON

ökörnyálon utazik a pók
álomszálon viszi anikót

három nyáron hordta abigélt
így hitták-nevették amíg élt

ökörnyálon hamar szárnyra kap
arra száll amerre pók jakab

menetirány oly mindegy neki
toronyiránt: mind-vitetheti

magát póknét pókmamát babát
szia Tünde Bulcsú Zsolt Csanád

harmadnapi szél mi üditő
harmatcseppen cucliz enikő

ha nem én iszom megissza más:
idd ki póksi-buksi kis tamás!

ökörnyállal vitorláz a szél
rokolyáját rázza réz adél

nyálkötélen kánkánt jár a pók
csap is olyan álomdárídót:

nyársra húzat pillét muslicát
rázendítnek dombrák guzlicák

belefárad nyál és nyáladó:
ökör ő ki pókért fáradó

belefárad nyál s belé – ökör
szélhordtáknak már pihenni kell

szundi-ágyat vetni ott a rét:
szunyni pókság: bácsik nénikék!

s szurdokon bokorsuszék alatt
pók-álomsuszák megalszanak

ÁLOMTENGER

a lélek – ha lélek ki hálni jár belém
csak úszik: úszton-úszom az álom tengerén
olyan nincs! nincs olyan éj hogy álomtalan
tuskómód vitessem sodortassam magam
víz sodor nagyon nagy varázslómester ő
ha csapong is csapongása oly szakszerű
hogy kerengőt korongot karinget mesét
– odalabdolt hablatyot hitelesít
mint a színházban szikrázó szipárium
oly szikraontó a Hablatyolárium
egy bénabáli néma fonéma elég
és nagyobb értelmesebb a szótörmelék
mint hét boltozott könyvtárnyi Értelmező
Szótár – zúg-bong a hét kötet álommező
s már ott látom magam nagy-közbül-hirtelen
anyaszült tökg-herékig mezítelen
cseles cselekmény elkötetlen szálain
úszom-kúszom huzalszál-folyondárain
sikámlós siklások hasmánt és haránt:
tompokok iramló parázköre ránt
és én rángódom: már odalettem! jeles
taláros fő fel- s alperes és esperes
cintárnok bíró én: tanács- és cinterem
egy tengerjáró vitorlás komputéren
zsákkal áll a sáfrány az illó rézedény
a kashba ez! kashbán arab alhambra-fény
de honnan e Nagyhasú? én kötényesem!
New York! magasvasútról száll le kényesen
öreglő-sorvatag – már alig vánszorog
nyelik a csin-üveggömb elevátorok
nő-manó manír manikűr manikürett
ti tisztelt Egybekelt Pereskedő Felek!...
hány de hány ingerlő hányingerlő maca
szájról szájra szórtelenített horpasza –

muci-kéj robban belefűrődnom tövig
de ajtón dörömb dörömb ablakom lövik
lemaradás csűrűszkölés csikar! – mikor
beüt a Fagyhalál a fenyítő Szigor
jégtutaj: faúsztató velem paroláz
a medve aki vagyok és ez az a ház
a fekhely amin az alvó élet iker-
álom párján árján tűntén tűnődni kell
úszni álom tengerén a fulladásig
s ne tudni mék az igaz-egyik – a másik
a lélek – ha lélek ki hálni jár belém
csak úszik: úszton-úszom az álom tengerén

Márkus György

WALTER BENJAMIN, AVAGY AZ ÁRU MINT FANTAZMAGÓRIA (I)

Farkas János László fordítása

„A műalkotás mint áru” – azokat az elméleteket, amelyek e címszó jegyében közelítenek a művészethez, mindjárt készek vagyunk a tágan értett marxista hagyományban elhelyezni. Pedig e hagyományban csak e század harmincas éveinek elején jelentkeztek először kidolgozott „művészeti áruelemzések” (nagyjából egy időben Brecht és Adorno írásaiban) – ha ezen a kifejezésen nemcsak annak kimutatását értjük, hogy miután a műalkotások a modern viszonyok között áruformát öltenek, ez fogja meghatározni elosztásuk módját, vagyis azt, ahogyan a potenciális befogadókhoz eljutnak, hanem ezen túl azt is, hogy az áruforma alapvetően befolyásolja a művek esztétikai tartalmát és formáját, általában a művészet kapitalizmusbeli sorsát.

Marx művészeti nézetei még mélyen be voltak ágyazódva a német idealista esztétika humanista tradíciójába. Minden emberi tevékenység, így a „szellemi munka” termékeinek mind szélesebb körű áruvá válását természetesen a tőkés termelés ama vonásai között tartotta számon, amelyek folytán e termelési mód „*ellenségesen áll szemben [...] a művészettel és a költészettel*”.¹ De ami a sajátlag esztétikai alkotótevékenységet illeti, termékeinek áruformáját olyan *kívülről* rájuk rótt súlyosbító-korlátozó feltételnek látta, amely szükségképpen idegen marad saját logikájától és normáitól. Következik ez már magából a marxí áruelemzésből, annak központi gondolatából. Eszerint ugyanis az áru objektív értékét a „*társadalmilag szükséges munkaidő*” határozza meg, és ez a meghatározás csak a *társadalmilag újratermelhető* termékekre alkalmazható. Az autentikus műalkotásra nézve tehát nincs értelme: az az emberi alkotóerőnek szigorúan egyszeri,